

Outi Alho

KOIRA KATOAA KUVASTA – KIRJOITETTUJA KUVIA
BEAGLEN NÄKÖISESTÄ KOIRASTA
(Diagnoosi: Taiteilija)

Kuvataiteen koulutusohjelma
maalauksen suuntautumisvaihtoehto
2012

KOIRA KATOAA KUVASTA – KIRJOITETTUJA KUVIA BEAGLEN
NÄKÖISESTÄ KOIRAS

Alho, Outi

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Kuvataiteen koulutusohjelma

Toukokuu 2012

Ohjaaja:Hautala, Päivi-Maria / Velhonoja, Matti

Sivumäärä: 30

Asiasanat: koira, suru, taide, kohtaaminen, kasvuympäristö

Kirjoittaja kuljettaa lukijaa beaglelta näyttävän kaksitoistavuotiaan koiransa viimeisten päivien vaiheilla.

Hän pohtii elossaolemisen ihmettä ja ajan hahmottumista. Lukija pääsee piipahtamaan kirjoittajan lapsuudenkodissa, Tien An Menin-aukion laidalla ja Atlantin rantahietikolla taiteen tekemisen puitteissa.

Ajatuksia taiteesta ja olemassaolosta herätellään pohdittavaksi arjesta käsin, ruohonjuuritasolta. Maanläheisyys ja fyysisyys ovat taiteilijan perusolemusta.

A DOG SIX FEET UNDER - THE DOG VANISHES

Alho , Outi

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Visual Arts.

May 2012

Supervisor: Hautala, Päivi-Maria / Velhonoja, Matti

Number of pages: 30

Appendices: -

Keywords: sorrow, secret artisthome, waterwriter, artist, working, mausoleum

A Dog Six Feet Under - The Dog Vanishes

As we got our masters permission to write what ever our minds come up to, I had to start with our late dog, as it happened to fill all my existense with her pains and acoming departure.

After having burried the dog my thoughts were released of sickness and death ; I started to remember things. Memories from my past appeared fresh and strong. Mostly I remembered things and causes that are reasons or consequenses of artistic matters.

I found myself wondering what made me a picture maker - and regognised that it simply is the thing most suitable to me. Both my strenghts and weaknesses pushed me to the same direction : **MAKE PICTURES !**

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ: KOIRA KATOO KUVASTA - KIRJOITETTUJA KUVIA BEAGLEN NÄKÖISESTÄ KOIRASTA (DIAGNOOSI : TAITEILIJAJ)	2-3
A DOG SIX FEET UNDER - THE DOG VANISHES (DIAGNOS : ARTIST)	
JOHDANTO	5

<u>KOIRA KATOO KUVASTA - KIRJOITETTUJA KUVIA BEAGLEN NÄKÖISESTÄ KOIRASTA, (DIAGNOOSI : TAITEILIJAJ), OPINNÄYTETYÖ 2012 ,</u>	6-30
--	-------------

KOIRAN VIIMEINEN KESÄ	
ELÄMISEN IHME	
PYÖVELIN OSA	
KÄSITAIDE	
RANTALENKILLÄ	
AIKA	
KOIRA ON POISSA	
VUOSI VAIHTUU	
UUDET KOIRAT	
ISÄ	
PIILOTAITEILIJAKOTI	
NYT	
VESIKIRJOITTAJA	
OLEMATON	
TAITEILIJAKOHTAAMINEN , PEKING	
CHURCHILL	
TAITEILIJAKOHTAAMINEN, MESCHERS	
PYRKIMYS	
CHAGALL	
KÄDET TYÖSSÄ	
LETTUJA	
KOIRATON LENKKI	
ASHER LEV	
KAIKELLA ON AIKANSÄ	
LASIKIESIT	
MAUSOLEUMI VAI SANATORIUM ?	

JOHDANTO

Koira katoaa kuvasta

Evästys opinnäytetyön kirjoittamiseen oli hyvin vapaa, niinpä istuin alas ja aloin kirjoittaa mitä mielessäni liikkui. Siellä liikahteli koira.

Kaksitoistavuotiaan koiramme sairastaminen ja lähdön odotus täytti mielen ja päivän askareet.

Kuoleman läheisyys kirkasti ajatuksiani elämästä. Elossa olemisen ihmeestä.

Samalla kun kuolema tuli, se valaisi hetkeksi kaiken ympärillään, kaiken tärkeän.

Siihen kuului taide.

Kun koira haudattiin, se vähitellen katosi kuvasta, muut asiat alkoivat vallata alaa.

Mieli poimi ajatuksia ja tapahtumia, jotka jotenkin liittyivät taiteeseen tai ilmaisivat perusolemustani, taustoittivat kuvantekemistäni.

Ryhdyin pohtimaan taiteeseen liittyviä seikkoja ja vakuutuin yhä enemmän sen olemassaolosta ja erityisasemasta.

Opinnäytetyöni on jonkinlainen diagnoosi taiteilijuudestani: mistä kuvantekemiseni johtuu ja miltä se tuntuu.

KOIRAN VIIMEINEN KESÄ

Koira ei tullut sisälle. Pyysin ovelta jo neljättä kertaa. Marraskuun alku oli leuto, lumeton. Illan hämäryys tiheni.

Vedin päätäväisesti hinnasta. Koira hangoitteli! Asteli hitaasti painaen päänsä alasraasi vastaan. Kiskoin suostutellen ja maanitellen. Tassut olivat jo portaan mustalla kivilaatalla... silloin koira nopeasti kiepsahti makuulle laihana, pitkänä, kapean pitkän portaan suuntaisesti ja tähysi korviaan kohotellen tielle. Kaikki oli hiljaista. Kosteaa ilmaa kietoutui vaieten ympärillemme. Luovutin.

Istuin kolealle laattakivikuistille koirani viereen ja silittelin sen pehmeää, lyhyttä, lämpöistä turkkia. Hievahtamatta se keskittyi kuuntelemaan, kuonon lihakset värähtelivät ääneti. Minäkin kuuntelin.

Tunsin illan tuoksut. Kosteaa ilmaa oli täynnä aistittavaa; muistoja, lupauksia, hievahtamatonta odotusta.

Sormeni tunsivat kylkiluiden möykyt, seurailivat niiden aaltoilevaa rytmiä. Pudonneiden lehtien tuoksu, sumuinen, leuto kosteus – hyvä hengittää.

Jossain kylkiluiden alla, keuhkoja painaen se pieni viheliäinen kasvain, etäpesäke. Kuolemaantuomitulla keskittynyt ilme, täysi läsnäolo – pää kääntyilee harvakseltaan, äkillisesti, odottaen.

Lopulta pyydän anteeksi; on mentävä yöpuulle. Hinaan toverini kuin hangoittelevan lohien sisälle; taiten, sopivalla kireydellä. Sulkeutuvan oven paukahdus tuntuu suhteettoman kovaääniseltä. Koira näyttää antaneen jo anteeksi.

Olen käynyt entistä helläluontoisemmaksi. Viimeinen kesä. Vuokrasin soutuveneekin kahdesti koira varten. Soutelimme hartaasti ja nautiskellen.

Viimeinen syksy.

Viimeiset ruoat. Punaista riisiä, rikottua ohraa, sydäntä, riistakäristystä, kanaa, jauhe-lihaa – maksaakin. Kaikki tietysti juuresten kera. Mausteista koira pitää myös. Ja poron kylkiluista.

Minusta on tullut koirakokki. Kuoleva on voinut hyvin.

ELÄMISEN IHME

Tilanne on värjännyt kaiken. Vain nyt, vain hetki. Näitkö? Nautitko?
Ei saa olla huolimaton elämän suhteen.
Viime vuosina sama tietoisuus on lyönyt itsensä läpi usealla taholla, tehnyt tietäväksi olemassaolon haurauden ja ihmeen: joka hengenveto, jokainen silmäys, askel – kaikki ihmettä, poikkeuksellinen etuoikeus ja huikea tilaisuus!

Sairauteen tai elinvuosien runsauteen saattaen hiipuvat sukulaiset, tuttavat. Äkki-kuoleman mukaansa tempaamat rakkaat... Kuin olisin puu, josta revitään suuria oksia, tempaisten runkoa mukaan, ruhjoen kuoren halki. Enää ei jaksata kapinoida. Kappina on vaihtunut tyrmistykseen, kalpeaan voimattomuuteen. Yritän olla mahdollisimman liikkumatta, etten vuotaisi kuiviin haavoistani.
Jäljelle jäävien läsnäolo voimistuu, kirkastuu. Uudet tulokkaat järkyttävät saapumisellaan. Kuoleman mysteeri lähenee syntymän mysteeriä. Kaksi majesteettia... Elämä siinä välissä, jokaisella oma; oma henkilökohtainen, yksi Elämä.

Tahtoni, toiveeni maalata... veistää... muovata voimistuu, käy ehdottomaksi.
Musiikki, valo, tuoksut soittavat minua. Kuuntelen kuinka minä soin - särähtäen ja epävarmasti välillä, mutta elämä soi minussa! Soi ihmisissä ympärilläni! Kaikessa elollisessa... Maa, taivas ja meri, maan uumenet – huikeaa!
Tahdon tehdä kuvia. Jakaa muistoja, oivalluksia, kauneutta. Kysyä kuvin kysymyksiä, herättää tunteita horroksesta. Soisin jakavani asioita, jotka tuovat iloa, valavat uskoa ja toivoa, lämmittävät sydäntä.
Haluaisin lisätä kauneuden, ilon ja toivon määrää maailmassa. Rakkaudenkin. Koskettaa niitä ja jakaa.

PYÖVELIN OSA

”Nämä jutut on sitten ikäviä”, sanoi eläinlääkäri kääntyessään ottamaan kipulääkeruiskua. Äänessä oli painokkuutta, annos osanottoa ja hitunen har-

mistumista. Auttaa ei voi, vain lievittää kipua ja odottaa hetkeä, jolloin kipu käy koh-
tuuttomaksi. Yksi palvelus on vielä mahdollinen, tahdon alainen – pyövelin apu.
Ainoa vapautus kivusta – mutta tuntuu kuin välkähtävä sapeli lävistäisi samalla
myös pyövelin.

Ohittaa ei voi, ei paeta tuota viheliäistä hetkeä. Se lähestyy, välissä enää vain päiviä,
tunteja.

Katson sinua. Katson lujasti ja lempeästi. Yritän kuulostaa huolettomalta ja iloiselta:
” Onpas isän näkköö työssä! ”. Eläinlääkärikin ihmetteli että ”onpa beaglellä tuuhea
häntä...”.

Noutaja-karhukoira-äidin perimän tunnisti lähinnä vain käytöksessä.

Kerään rohkeutta, yritän järjestää ajatuksiani, sopia itseni kanssa tappamisesta ...
niin, niin ; lopettamisesta. ” I hired a contract killer”, ” Lupa tappaa”, tapen, tapat,
tappaa... päässä risteilee kaikkea kelvotonta. Kai väsymisen merkki. Odottaminen
käy hermoille.

Nolottaa katsoa kohti koiraa, kun mieli askartelea alituisen hengen ottamisessa:
Miten? Missä? Milloin?

Olen surrut ihmisiäkin, enemmän, pohjattomammin, useasti – mutta minun ei tar-
vinnut lopettaa heitä, ei määrätä kuolinhetkeä – päinvastoin!

Pyövelin leipä oli muinoin pöydässä nurinpäin, pohja ylöspäin. Muut eivät koskeneet
siihen. Kammoksuen ja halveksien luikahtivat ohi. Minun on ojennettava käteni ja
tartuttava siihen... murrettava pala pyövelin leivästä ja haukattava - pureskeltava -
nieltävä.

Pyövelin osa: kammoksuttu, halveksittu... minun on saatettava itseni siitä osalliseksi.
Pyövelin osa, kipua vastaan: sen palan olen nielevä, pian.

Taiteilijan käsi on silloin pyövelin käsi.

Käsi, joka piirsi värikynällä lapsuudenkodin seiniin. Käsi, joka ohjasi polkupyörää
villisti ympäri koulun pihoja kellojen soitettua työpäivän päätyneeksi ja souteli kal-
lioluodoille. Käsi joka piirsi, maalasi ja veisti. Silitti vauvan poskea, hämmensi puu-
roa, kirjoitti kirjeen... Istutti perunan, taputti hevosta, poimi kukkasia. Lämmitti sau-
nan, sukelsi uimaan, poimi hillan ja puolukan, säilöi kurkut. Vilkutti kotiovelta.

Pian tuo käsi ojentaa rahan, jolla korvaa tappavan ruiskeen ja käyttää toisen käsiä sen
antamiseen.

Koska täytyy, muuta ei voi.

Ystäväni, ole huoleti. Minä teen sen.

KÄSITAIDE

Kuvataide on aika pitkälti ”käsitaidetta”. Kädet ajatuksen ilmaisijoina . Mediataide on jo etäännyttäessä käsintekemisestä, vain tietokoneen naputtelu on jäljellä. Mutta enimmäkseen kuvataiteessa on kyse käsillä tekemisestä. ... Jolla kädet on... Kuinka hyvin kukin sitten saa itsensä ilmaistua ja kuinka joku sen vastaanottaa on monen sattuman, kenties harjaantumisenkin tulos.

Sielunveljeys jonkin teoksen ja kokijan välillä on hienosyinen ja elävä asia, tapahtuma.

Eri elämäntilanteissa ja – vaiheissa vetoavat tai mukaansa tempaavat kenties eri teokset – vuorovaikutus elää ja hengittää.

RANTALENKILLÄ

Takkatuli alkaa hiipua. Viimeinen halko risahtelee vielä oranssihehkuisen hiilloksen päällä ja pienet liekit lepattavat pitäen humisevaa ääntä.

Koira nukkuu sohvalla, pää tyynyä vasten, tassut ojennettuina. Koko päivän ovat ajatukseni reuhtoneet laidasta laitaan. Varma tyyneys ja selkeä näky koiran kivuistaan ja lisääntyvästä huonovointisuudesta päästämisen oikeutuksesta on vaihtunut nopeaa luisua kauhistavaksi syyllisyydeksi ja suuren vääryyden ja epäoikeudenmukaisuuden peloksi.

Koko päivä yhtä vuoristorataa ja ilta tuo uupumuksen.

Vietimme uimarannalla hyvän tovin . Koira asettui huolellisesti istumaan hiekalle vesirajan lähelle ja minä kyykistyin parin metrin päähän .

Katselimme ääneti järvelle. Haistelimme tuulta, joka vyörytti syksyisiä laineita hiekalle, siirrellen hiekanjyviä paikasta toiseen.

Aika kului.

Laineiden ja hiekan ääni täytti mielen.

Entisen kotimme pihassa tervehdimme tuttuja molemmista rapuista. Kädet ojentuivat taputtelemaan vanhaa ystävää. Äänet nousivat ja kieppuivat ilahtuneina laskien sitten osaaottaviksi, pahoitellen tilannettamme. Huomasin puolustelevani päätöstäni, vaikkei kukaan sitä ollut kyseenalaistanutkaan. Tunsin itseni roistoksi ja kevytmieliseksi: tapattaa nyt ystävänsä !

Sain rohkaisevia sanoja ja myötätunnon saattelemana saavuimme kotiin. Mutta kun ovi loksautti selkäni takana kiinni, tunsin tullessi ”luolaani” : Pakoon! Turvaan. En pystynyt enempään. Halusin rauhaa. Kadota nuolemaan haavojani. Olla pois silmistä kaameine aikeineni.

Koira katsoi minua. Ainakin kolmesti. Järkähtämättä, suoraan silmiin, kuin ajattelisi viisaamin kuin minä. Hellittämätön ruskeiden silmien tuijotus sai tuntemaan itseni avuttomaksi, häkeltymään - painoin pääni, väistin.

En kestänyt katsetta.

”Miksi sinä katsot noin ? Älä katso! Tehdään jotain - haluatko nakin !?

Ehkä se ei olekaan koira ... ?! Kuka minua katsoo ? - Noin kaukaa, ikiaikaisin silmin. Kuin silmien takaa aukeaisi mittaanaton maailma ! Anubis, pyramidit ... Minua huimaa.

Auta minua jääkaappi ! Nakki, tuo minut takaisin!

AIKA

Tuuli kohisee takan hormeissa ja ilmavirta liikuttelee joitain metallisia osia kalkutellen ja kilahdellen.

Jokin risahtelee.

Muutoksen tuulet. Ajankulu tulee näkyviin, nousee hetkeksi tietoisuuden päällimmäiseksi, täyttää tajunnan.

Meillä kaikilla on rajallinen tilaisuus olla elossa. Hätäännyn . Mitä kaikkea en olekaan ehtinyt, jaksanut, viitsinyt!

Nyt varovasti..... ei paniikkia!

Elämästä piti iloita, nauttia, kiittää. Kuristusote elämästä ei auta yhtään, päinvastoin.

Rauhaa, malttia, rentoutta, hiljaista iloa, miksei raikuvaakin!

Ja suopeutta. Kiitollisuutta.

Niin, siinä se on ! Siinä taiteen tekemiseni ydin. Syy, sisältö ja kantava voima.
Tai jos ei taiteen, niin kuvan tekemiseni.

KOIRA ON POISSA

Kauhistuttava empiminen ja paha olo hellittää vähitellen, tai muuttaa muotoaan.

Jälkimaininkeina epäilyksen aallot – teinkö sittenkään oikein !? ja pakahduttava ikävä pientä, pehmeäturkkista peruskoiraa.

Leikkisä, viisas, persoonallinen – filosofinen koira ! Kovin rakas kahdentoista vuoden ajalta...

Pellavaliinassa havujen keskellä, hiekkaisessa maassa nukkuu ystävämme nyt tyttäreni kotikuusen juurella. Kuono järvelle päin, rinteessä tähystyspaikalla.

Tähy-Tipla.

Lukion toisen vuoden syksy välähtää samalla aivoissani: luokkatoverini on ampunut itsensä kotieteiseen, kammoksumallaan isänsä metsästysaseella. Hiekkainen kumpare hautausmaalla, murakokkareita. Yksinäiset käyntini jäätyneellä haudalla etenevässä syystalvessa.

Autius. Koleus.

Terästetyt askelten äänet pakkasen kovettamassa sorassa...

Ravistan itseni irti ajatuksesta!

Viimeisiä koiranpyykkejä. Olohuoneessa parisängynpeitto pyykkitelineen päälle laskestettuna, lakanat. Puhtautta tuoksuen. Eteisen tuolilla juuri kuivaneet sängynedusmatot odottamassa yläkertaan vientiä. Kasvaimen erittämä verinen visva pesyty pois. Enää työhuoneen valkoinen matto – kaksi sormenpään kokoista veritippaa, hieman levinneet, kirkas puna vaihtunut ruskehtavaksi.

Tänään näin haudan ensi kertaa hautaanlaskun jälkeen. Tumman kuusen juurella, lantun kokoisten kivien ympäröimänä, hiekkainen kumpare räntäsateessa.

Kylmää. Kostea.

VUOSI VAIHTUU

Vuosi vaihtuu pian, puolitoista vuorokautta enää. Yöllä on satanut ohut lumipeite.

Joku taluttaa koiraansa – vaikka toisilla ei ole. Joku kiiruhtaa töihinsä – vaikka toisilla ei ole. Joku suunnittelee Uudenvuoden viettoa ystävänsä, rakkaansa, perheensä kanssa – vaikka toisilla ei ole.

Joku katselee lumen verhoamaa maisemaa – vaikka jotkut eivät näe. Lenkkipolulla joku loikkii väistellen rapakoita – vaikka toiset istuvat pyörätuolissa. Jotkut lentävät lämpimään – vaikka toisilla ei ole syödä.

Hämmästyttävää... En jaksa, enkä halua ajatella ! En kertakaikkiaan ymmärrä !

Ajatus on tahmea, epäselvä. Ponneton.

Vastenmielinen olo. Ja kaiken kruunaa syyllisyys alakuloisuudesta, näköalattomuudesta, kiittämättömyydestä. - En tiedä , mikä on pahinta!

Tahmainen läjä kelvottomia ajatuksia.

“Mainion kelvotonta!”, Onni-vainaan lausahdus Rämiiäisen saarella kajastaa mieleeni...

Oi Puulan vilpoiset vedet ja korkeiden koivujen urut, sananjalkain ja valkolehdokkien keveästä harsosta !

Yönviulun huumava, taianomainen tuoksu koivulehdossa ja kesäapulaisen harmaassa lautakomeroalkovissa – kuin ruumisarkussa! Ja kuitenkin, niin karun kaunistaita: seininä kuivat, harmaan, silkkisen nukan peittämät raakalaudat. Pieni, kapea ikkuna; taivaankajoa ja koivunlatvuuksia vasten valkolehdokin hento, jalomuotoinen hahmo. Valkoiset kukat loistavat kesäyön hämärässä. Ihmeellinen, sadunomainen tuoksu kietoo päivän töistä väsyneen apulaisen harsoonsa; peittelee tuoksuvaipallaan. ... Jossain , tummien vesien hyväilemän saaren hämärässä laulaa yölintu...

Mieluinen muisto kuivattaa tahmaisen pinnan ajatusten läjistä. Ajatukset käyvät kelloisemmiksi, erottuvat toisistaan eri muotoisiksi, eri sävyisiksi.

Toivo palaa, ilo hiipii takaisin.

Pakkasyö, vihdoin. Lunta ohuelti, kuivaa ja pehmyttä. Kynttilälyhdyt tuikahtelevat

pihamaalta, tähdet korkeuksista, taivaan tummuudesta.

Kuusen alla, havuntuoksussa, hohtavan valkeaan pellavaan käärittynä kaksitoista vuotta elämästäni... elämästämme. Uskollinen, vitsikäs, kekseliäs, ärsyttävä, rakastettava ystävä, Tipla-koira.

Tähy-Tipla!

Vuosi on vaihtunut.

UUDET KOIRAT

Koiran peti; pehmeä, valkoinen, pestävä "kori", on vintillä, kylmässä seinänvälikomeroissa.

Pitkä, kapea, raakalautainen lämmöntasaustilaksi jätetty komero on täynnä kaikkea tarpeellista – ja unohdettua.

Toisinaan koluan vintille hakemaan puhtaaksi pestyn, vilpoisen koirankopan "vieras-sängyksi".

Beaglen näköinen koira on saanut seuraajia: kaikilla Tähy-Tiplan kanssa kasvaneilla lapsillani on nyt omat otuksensa. Esko ja Bambi, nyrkinkokoiset cihuahua ja pomeranian, mahtuvat molemmat samaan koppaan... ja menisi vielä toinenkin mokoma!

Iso valkoinen villakoira, Bessi, mahtuu vielä nipin napin, mutta mustanpuhuva col-lie-saksan paimenkoira, suurikokoinen Ilo rysäyttää jo kopan lypsyyn.

Niin muuttuu maailma!

Kaikki nykyiset koiravieraamme, Bambia lukuun ottamatta, ehti Tipla jo tavata.

Alentuvan suopeasti se salli niiden nukkua kopassaan tai syödä kupistaan, mukuloita!

- Nulikat !

ISÄ

Koirat ja ihmiset vaeltavat kukin omaa reittiään, oman aikansa. Lähteneitä jäämme kaipaamaan.

Kaipausta ylittää rajan menneen, olevan ja tulevan välillä. Se nousee siiville, katsoo kauas .

“ Mennyt jo on, elo kauniin nuoruuden. Mennyt jo on, koko parvi veikkojen. Menneet he kai, ovat maahan parenpaan, mä kuulen heidän jääneen mua kaipaamaan. Joe Musta, mä olen, pian jälleen kohdataan! Mä kuulen heidän jääneen mua kaipaamaan.”

Isän tumma, mustakiharainen hahmo mahonkisen pianon ääressä piirtyy silmiini. Periaatteessa - ja pääällimmäisenä muistona, hahmo oli koominen, nostattaa hymyn suupieliin. Iso mies, iso ääni, voimakas, metsikköön poikkeileva pianon sointi, letkeä, heittäytyvä ote: täysillä mukana!

Ei väliä, jos joku sormi ja sävel ei osu kohdalleen ! Kunhan on sinne päin ja reipas kulku! Englanniksi sama, yhteen pötköön, Old Black Joe !

Ja kuitenkin kaiken alta, lävitse, kuultaa avoin, hyväksytyt, “iloinen suru” , rakastava kaipaus, lähteneiden ikävä.

Muistikuva on koominen ja koskettava.

Isä soitti usein. Ja kovaa. Ja lauloi. Milloin milläkin, vaihtelevasti opitulla kielellä.

Englanti, ruotsi, saksa, ranska, venäjä. Yrittäpä italiaakin: “la Donna e mobile...”!

Isämme oli henkilö, jolle itsensä naurunalaiseksi saattaminen ei ollut minkäläinen pelon aihe, verrattuna tekemisen suomaan iloon. Ennemmin hän teki ja kokeili kaikkea, kuin arvostelun pelossa jätti tekemättä.

Kuinka ehtisikään kaiken touhun keskellä ajatella, mitä muut kenties, mahdollisesti ajattelevat!

Voi sitä elämisen riemua! Rahaa ei pololla poliisilla ollut liikoja, mutta mielikuvitusta kosolti ja uteliaisuutta koko joukko !

Kaikesta tehtiin kotiversio ja luulimme että meillä oli kaikkea – kaikenhan voi tehdä itse ! Ja aina tuli “Mahottoman hieno” tai ainakin “Ihka Hyvä”! Mielikuvitus korvasi puutteet.”Köyhän ainut huvitus on runsas mielikuvitus!”

Kirjoista löytyi loputtomia ulottuvuuksia ja maailmoita. Ja vastaukset kaikkiin kysymyksiin. Jos ei ahkerasti lukeva isämme kysyessämme jotain tiennyt, suuntasi hän suurieleisesti kirjahyllylle ja lausahtaen mahtipontisesti: ” Mutta onhan teillä Mooses ja profeetat!” pamautti tarvittavan tietosanakirjan kantta avokämmenellä ja kohta tieto valaisi kyselijän.

Se oli aikaa, se !

Kai tuo elämää pursuava mies eli kaiken nopeammin ja täydesti, koska hänen kovaääniset laulunsa lakkasivat jo 46-vuotiaana, hiihtoladulle, sydänkohtaukseen.

Siis, tietysti : täysillä, sukset jalassa!

Tyypillistä Väinöä ! Lähtö sukset jalassa kevätladulta. Aurigonpaisteessa.

PIILOTAITEILIJAKOTI

Vasta eilen, istuessani äitini seurana Talvisodan päättymisen muistotilaisuudessa Nousiaisten ikivanhassa, pienessä harmaakivikirkossa - isäni hautauskirkossa, tajusin kasvaneemme itseasiassa taiteilijakodissa!

Lumetyönä vanhemmilamme oli poliisi ja kättilö-terveydenhoitaja, taiteilijoillahan on aina myös leipätyö...!

Äitini kokeili kirkosta palattuamme erikoista, lahjaksi saamaansa, pliseerattuna laskostettua kangaspalaa, ilmeisesti verhoksi tarkoitettua; ensin hameeksi, sitten hartialämmittimeksi: ”...jos laittaisi näin ja ompelisi tästä ja rypyttäisi osan tähän... tai...” Ainahan tuo on ollut tuommainen! Aina nähnyt kaikessa monia mahdollisuuksia, aivan yllättäviä käyttötarkoituksia ja sommitelmia. Pyöreä, virkattu pitsipöytäliina nytkin jalkalampun varjostinkehikon yli heitettynä kokeeksi - toimii . Monen värisiä, venytettyjä lasipisaroita ikkunan yläkappana, riippuvat viehkössä kaaressa. Seinällä äidin Pyhäkerosta maalaamia akvarelleja - nopeita tutkielmia eri valaistuksissa ja vuodenaikoina.

Olohuoneessa Isän suuri miranoltaivainen (keltainen miranol jätti tarpeeksi tasaisen jäljen...) “Horsmat ja Heinälato”. Horsmat kohoavat alareunasta monivärisinä paksuina varsien raitoina, pursuten miltei kolmiulotteisina öljyväriklöntteinä ladon harmaalta hirsistöltä. Isä vielä nostatti punaisena ja violetina ryöppyävää kukkapaljoutta vetäen tulitikuilla öljyväriä pohjasta ulospäin.

“Pohjolan Pääsiäinen”, ” Mustalaisruhtinas”, “Meritaistelu”, “Hyasinttien aikaa taiteilijakodissa”, “Kohtalo ohjaimissa”, “Kuolleen Kasakan ja Vaaleaverikön romanssi” (Kilparatsastusareena, Ranskan tikolorit liehuvat), Goya-toisinto, “When we were Young One Day” (hääkuva pyramidit taustalla), “Kappelmäen serkukset”, ” Kuu-

rupiilokaktus” ... Aina yhtä tyrmistyttäviä, useissa itse kirjoitetut runot takana!

Sisareni syntymäpäivillä viime viikolla vierailleet tutkijaystävät Andy ja Saskia olivat tuoneet mukanaan Andyn robottikehittelyprojektin kollegan, joka oli käymässä Amerikasta. Mies oli tutkinut seinällä riippuneita isäni tauluja ohittaen muut ja kysynyt innoissaan kuka tämä maalari on - onko hän joku kuuluisa?

Hykerryttävän hauskaa! Isän kertakaikkisen tyrmistyttävät, kotona paljon hilpeyttä ja monta röhönaurua, jos keskusteluakin, herättäneet työt olisivat ehkä voineet mennä kaupaksikin? Ne taitavat herättää muidenkin mielenkiinnon; tulevat kyselemättä koti, koputtavat ohittavan olkapäälle:niin, näithän minut? Annas kun kerron...

Mutta ne olivat kotitauluja. Hyvin henkilökohtaisia ja itselle tai lahjaksi tehtyjä. Ne kaikki tarkoittivat jotain, olivat ehdottomia.Luulin kasvaneeni virkamieskodissa, nyt tajuan sen olleen enemmän taiteilijakoti. Piilotaiteilijakoti.

Mmm ... pas male !

Niin, olen kuusi vuotta vanhempi kuin isäni konsanaan. Viimeisestä muistosta on jo 34 vuotta – silti tuo Old Black Joe palautui kuin eilinen päivä mieleeni ... ja koska olin työhuoneella, se, sen kummempia kuhnailematta, piirtyi hiilellä ja liitupohjustuksella kuvaksi pyökkipuiseen, pohjaksi kelpuuttamaani sängynpäätyyn .

NYT

Aika on outo elementti.

En ole koskaan osannut ottaa nykyhetkeä sen todenpana kuin mennyttä ja tulevaa aikaa. Minusta ne ovat totta ja olemassa yhtäaikaa; katoamattomat.

Olet kohtalosi kantaja. Nöyryys niin hyvää, kuin huonoa osaa kohtaan on aiheellinen. Sattumoisin olen minä.

Sattumoisin tässä ... sattumoisin, nyt.

Kuinka kauniita kaikki ovatkaan, oman elämänsä ja kohtalonsa kantajina !

VESIKIRJOITTAJA

Peking, Taivaan temppelin puisto: vesikirjoittajan huolettomuus hetkellisyyden suhteen,

Ming Dynastian kaudella rakennetun temppelialueen ympäröimänä. 600 vuotta auringonsäteet ovat lämmittäneet kiveä, jonka pintaan märkä sivellin ohikiitäväksi hetkeksi loihtii harkittuja merkkejä, sanoja, runoja.

Kuinka kepeä onkaan kiinalaisen vesikirjoittajan olo hänen luodessaan hetkeksi kauniin näkymän.

Tummat, kiiltävät vedot puhuvat hetken ympärille kerääntyneille, mutta, kenties jo ennen kuin teos on valmis, se on voinut alkaa haaleta ja kadota alkupäästä.

Kaunis, elävä, ohikiitävä hetki!

Jättäen kaiken tuulen ja auringon armoille, vesikirjoittaja ottaa suuren pensselinsä ja vesisankonsa ja siirtyy toisille kiveyksille – vailla huolta, täydessä sovussa ajan ja katoavuuden kanssa, alkaen taas keskittyneenä nostella sankostaan vettä, taivutellen pensselillään sen sanoiksi: kauniiksi, kiemuraisiksi ryhmiksi kivetyksen pintaan.

Mitä kaikkia ajatuksia hänen sangossaan kulkeekaan !

OLEMATON

Taide kaikissa muodoissaan käyttää maallisia keinoja. Sen ilmentyminen tapahtuu jokapäiväisten asioiden, materiaalien, liikkeiden, äänen kautta – mutta se leikittelee näkymättömän maailman reunalla.

Hyypelee ja istuskelee, luottamuksellisesti keskustelee Olemattoman kanssa.

Taiteilija näkee rajan, löytää sillat; astuu niille. Innoissaan, kiinnostuneena, luottavaisena. Hänen toimensa ja ajatuksensa voivat vaikuttaa oudoilta, tyhjänpäiväisiltä, – ajanhaaskaukseltakin realistisen puurtajan silmissä, mutta kuitenkin: kaikkialla, kaikilla meistä on jotakin “enemmän”. Jokin yhteys, side näkymättömään, Olemattomaan.

Taide tuo siitä aavistuksia, kaikuja, tuoksahtuksia. Valoa.

TAITEILIJAKOHTAAMINEN, PEKING

Toisia ihmisiä taide kiehtoo herkemmin. Joillakin on vastaanottavaisempi mieli tai kouliintuneempi, kenties herkempi rekisteri aisteilleen. Istuessani maalaamassa Kielletyn Kaupungin portin liepeillä, pää kangaskassilla helteeltä suojattuna, kohtasin nuoren taiteilijasielun. Jostain kummasta ilmestyi Pekingin Tien An Menin puoleiselle Kielletyn Kaupungin portille nuori koulupoika. Istui viereeni ja alkoi katsella kun maalasin vesiväreillä edessäni avautuvaa näkymää: punaista, kippuraharjaista porttia ja auringossa liehuvia punalippuja. Mistä hän tuli, missä syntyi, asui – en tiedä ! Sinä hetkenä hän tuli taiteensiltaa luokseni.

Kuinka minä olin siinä !? Kaiken kokemani jälkeen: Pekingin Olympialaisissa, vapaa-ajan toimenani maalata akvarelleja! Mutta minä istuin siinä! Istuin kangaskassi päässäni ja maalasin keskittyneesti ihmisvirran soljuessa ohitseni. Jossain vaiheessa viereeni alkoi kerääntyä kiinalainen perhe jalkojaan lepuuttamaan ja syömään eväitään.

Heidän joukostaan neljän-, viidentoista ikäinen reipas poika asettui siis värilaatikkonni viereen ja alkoi katsella työskentelyäni. Valtaisalla hartaudella hän seurasi pensselin kärkeä, kuin noiduttu!

Silmät upposivat pensselin mukana vesiastian, imivät sekoittuvia värejä, liukuivat paperin pintaa.

Pesulle vesiastian, sukellus puhtaan veden astiaan, kylläiseen värivelliin, hipaus räittiin ja maisema siirtyy vähitellen paperille.

Poika seurasi kaikkea lumoutuneena, vakava, keskittynyt ilme nuorilla kasvoillaan.

Välillä hän joskus vilkaisi minua hymyillen nopeasti, epäuskoinen riemu silmissään. Tuossa nopeassa hymyssä oli kuitenkin niin paljon: suojeus, ilo, läsnäolo, toisen varaukseton kohtaaminen ja yhteinen palo värin, muodon, rytmin ja merkityksien maailmaan, kuvan mysteeriiin. Aika kului.

Lopulta pojan perhe nousi ja alkoi poistua ihmisvilinään. Poika kääntyi vielä kat-

somaan taakseen ja yhtäkkiä viitoin hänet takaisin.

Meillä ei ollut yhteistä kieltä, mutta toiselle puolelleni istahtanut englannintaitoinen kiinalainen opettajatar ystävällisesti selitti pojalle, että tahdon antaa työni hänelle, koska hän oli ollut niin kiinnostunut ja seurannut sinnikkäästi työskentelyäni .

Ojensin kaksin käsin onnistuneemman töistäni pojalle ja pyysin sanomaan että toivoisin pojankin alkavan maalata ellei jo harrastanutkin maalausta .

Voi sitä loistetta mustissa silmissä! Päivettyneet kasvot hehkuivat ja nuori urheilijan-selkä taipui syvään kumarrukseen. Ja uudelleen, moneen kertaan!

Sitten poika puski ihmisten ohi näyttämään maalausta perheelleen ja vilinän seasta vanhemmat kumartelivat minulle myös. Tummat silmät tuikkivat ja hampaat välkähtelivät hymyjen myötä. Niin he lähtivät ja vilinä peitti heidän jälkensä. Aloin koota tavaroitani.

Tovin kuluttua ihmisvilinästä kuitenkin työntyi tuttu, reipas hahmo, valtaisa hymyn-paljous nuorilla kasvoillaan! Hän kannatteli kaksin käsin edessään antamaani akva-rellia ja kohottaen sitä, kumarsi jälleen moninkertaisesti. Katselimme toisiamme riemulla ja toveruudella ja erosimme suuren hymyn saattelemina.

Ilahduttaa jotakin noin vilpittömästi – mikä onni!

Itse väri ja jäljen syntyminen, veden pehmentävä kosketus paperilla oli iloa tuoneen ihmeen ydin. Tunsin riemua että tein tuollaista; että maalaaminen oli ystäväni, kotini! Olen viettänyt sen parissa miltei koko elämäni.

CHURCHILL

Maalaaminen on, eläkkeellä maalausharrastuksen löytänyttä Englannin pääministeriä, Winston Churchill`iä mukailleen, kuin turva ja uskollinen ystävä, aina siinä, kun haluat kertoa jotain. Kuljettaen eteenpäin, saaden ajan katoamaan. Anta-en sinulle siivet, joilla kohota uusiin näköaloihin, palata muistoihin, elää! Uuden op-piminen oli Churchill`ille suuri mielihyvän lähde, hän kirjoittaa maalausharrastukses-taan: “... Joka päivä voit edistyä. Joka askel voi olla hedelmällinen.

Ja kuitenkin, eteesi avautuu ikuisesti pitenevä, ikuisesti kohoava, ikuisesti kehittävä polku.

Tiedät, ettet koskaan pääse matkan päähän.

Mutta tämä tietoisuus, sen sijaan että se lannistaisi, vain lisää kiipeämisen hurmaa ja riemua!”

TAITEILIJAKOHTAAMINEN, MESCHERS

Toinen yllättävä taiteilijakohtaaminen, tarkemmin: taiteilijasielu-kohtaaminen, tapahtui Gironden suistossa, Lounais-Ranskan rannikolla, Meschersissä, kuvataide-yhdistyksen retkellä.

Olin uppoutunut maalaustyöhöni laajalla hiekkapoukamalla, valtaisien, pystysuorien kalkkikivijyrkänteiden välissä. Atlantin aallot vyöryivät laakealle, tiiviille, hienohiekkaiselle rannalle, aurinko matkasi kaartaan. Vain jokunen koiran ulkoiluttaja tai myöhäinen auringonottaja viipyi enää rantakaistaleella.

Olin innoissani ja ajantajuni kadonnut. Todellisuus oli pelkistynyt siristen paikkaansa vaihtaviksi hiekanjyviksi ja kaukaisuudesta saapuviksi, suolaisiksi aalloiksi, joilla auringonvalo leikitteli yhä täyteläisemmän värisenä – päivä oli kääntynyt iltaa kohti! Yhtäkkiä askelet pysähtyivät taakseni ja yläilmoista kuului ranskan kielellä osapuilleen:”Tiens! Kappas, olet maalailemassa! Näytähän!”

Pitkä, laiha, kuviovillapaitainen mies, Atlantin tuulien sekoittama kiharapilvi laihojen, ahavoituneiden kasvojen kehyksinä. Arvasin hänen olevan rantatörmän nuotioleirin metsäasukas, olin nähnyt outoja kyhäelmiä, kuin Helsingin Mustavuoren asunnottomien metsäleirissä, juostessani törmää lenkilläni.

Hieman vaivautuneena käänsin työni piiloon, vähätellen ja moittien kehnoa tulosta, vielä kehnommalla ranskantaidollani.

Yllätyksekseni rantaeläjä tulistui salamannopeasti! Kädet huitoivat ja paljaat jalat sekoittivat hiekkaa ympärilläni pyörähdellen vuodatuksen kiivastuttamana.

“Jamais! Jamais plus... !”, hän pauhasi minulle, tuntemattomalle. “ Älä koskaan tee tuota enää ! Et koskaan saa moittia omaa työtäsi! Sinun täytyy arvostaa sitä mitä teet!” Tuotuneen, auringon paahtaman ja tuulen pieksämän laihan hahmon silmät iskivät kipinöitä.

Hänen sanansa osuivat. Nolostuin hieman ja samantien myönsin hänen olevan oike-

assa. Olivathan akvarellini kohtalaisia, ainakin tosissaan yritetty.

“Moi auzzi ,... minäkin harrastan taidetta! Käyn hakemassa piirustusvälineeni.”

Olin hölmistynyt, epäluuloinen. “Miksei, pour quoi pas... ! , senkus meet...”

Suureksi ällistyksekseni Tuulenpieksemä palasi kotvan kuluttua! Toden totta: hän istahti hiekalle viereeni ja kaivoi pitkähihnaisesta, vihreästä, tukevakankaisesta laukustaan lehtiön ja valitsi muutaman värikynän isosta kasasta laukun pohjalla.

Hmmm.

Piirsimme ja maalasimme pitkään hiekalla aaltojen vyöryessä Atlantilta rantaan. Aurinko painui tulenpalavana horisonttiin. Työsketelimme toverillisesti, keskittyneinä, hiljaa. Ventovieraat, silloin tällöin jonkin sanan vaihtaen.

Ihmeellinen kohtaaminen!

Kaikki oli jotenkin perustavanlaatuista. Jotenkin pelkistetyn ... puhdasta !

Kun ilta hämärtyi, keräsimme tavaramme ja suuntasimme omiin leireihimme, hän mäntypuiden katveeseen Atlantin hengitykseen, minä kaupungin toiselle laidalle muoviseen kabiiniin, leirintäalueelle. Vilkutimme moneen kertaan toisillemme.

Ennen lähtöämme takaisin Suomeen tuli sadepäivä, enkä käynyt enää rannalla.

Lähtöpäivänämme, kun olin torilla, hakemassa ile de Re'n Atlantin vedestä kuivatettua suolaa, Tuulenpieksemä oli käynyt etsimässä minua leirissämme mutta tiemme menivät ristiin, emmekä enää kohdanneet.

Hetket rannalla saivat yhä mystisemmän hohteen...

Luoja häntäkin muistakoon, tuulenpieksemää nuotiollaan, norjanvillapaidassaan, varpaissa Atlantin hiekkaa, sormissa taiteilijan taito ja tahto.

Kuinka kauniita ja monenlaisia siltoja ihmisestä ihmiseen kulkeekaan! Kuinka valtavia matkoja ne kulkevatkaan toisen luota toisen luo, näyttäen välkehtivät virrat ja kauniin maan, kaartuen yli synkkien, savuavien tuhon kenttien, tuoden ystävän.

Taiteilija voi rakentaa sillan yli aikojen ja mittamattomien etäisyyksien teoksellaan, tulla toisen luo, sydämeen.

Siinäkö se on, kuvankin taika: Koskettaa toista ihmistä sydänjuuria myöten?

PYRKIMYS

Olisiko taide jonkin yhteisesti tunnetun, näkymättömän ulottuvuuden näkyväksi saattamista, tulkkausta, yhteydenpitoa siihen?

Vaiko vain olemassaolemisen iloa ja tuskaa, olemassaolomme muistiin mekitsemistä? Kenties molempia?

Taiteen liittyminen henkisyteen tai johonkin korkeampaan ajatteluun, mysteeriiin, tuntuu jotenkin todemmalta, kummallista kyllä: luontevalta!

Yhä uudelleen taiteilija, olkoonpa ilmaisukeinonsa mikä vain, pyrkii ilmaisussaan parempaan, kauniimpaan tai puhuttelevampaan tulokseen. Halu tulla ymmärretyksi, kohdatuksi, halu kertoa löytämästään, oivaltamastaan saa toimimaan.

Harjoittelemaan, etsimään ... yhä uudelleen.

Luulen, että oleellista on halu jakaa ja kohdata, vaikka itse löytäminen ja oppiminen, oivaltaminen tuovat nekin suurta iloa ja tyytyväisyyttä.

CHAGALL

Venäläinen Marc Chagall koki maalaamisensa rakkaudenosoituksena – koko maailmaa ja erityisesti läheisiään kohtaan. Hän sanoi sukulaistensa vaikuttaneen perustavanlaatuisesti hänen työskentelyynsä, vaikka hänen työskentelynsä ei olisi vaikuttanut heidän elämäänsä. Chagall kirjoittaa :

“ Luoja antakoon anteeksi, ellen ole sisällyttänyt kuvaukseeni koko sitä lammasmaista rakkautta, jota ylipäätään tunnen kaikkia ihmisiä kohtaan. Ja minun sukulaiseni ovat pyhempää kuin muut. Niin minä tahdon.”

Luulen että Luojalla ei ole kovinkaan paljon anteeksi annettavaa Chagallille maalaamisen suhteen - ainakin minun sieluuni hän on rakentanut siltansa, yli aikojen.

Kolme Chagallin suurta työtä Tennispalatsissa saivat yhtäkkiä vedet pyrkimään silmiini ja kurkkuani kuristi esiin pyrkivä itku. Kuvat täyttivät minut jollain isäni laulun sisäällä iloisella surulla, valtavalla kaipauksella.

Kolmesta suuresta hahmosta huokui valtaisa elämisen tuntu, rakkaus hahmojen rajallisuutta ja pyrkimystä, toisaalta elämän armoille antautumista kohtaan.

Kuvat tekivät minut onnelliseksi, mutta samalla täyttivät pakahduttavalla kaipauksella ja nöyryydellä elämän edessä. Kuinka kaiken kohdanneet ihmiset yhä toivovat, yhä iloitsevat, yhä uskaltavat. Yhä rakastavat.

Kuinka he lopultakin ovat nöyriä elämän virtauksesta kauttansa, sisällään ... Saada elää! Tuntee veri suonissaa

Ulkona on jo illan pimeys, mutta tähtien kirkkaus on hätkähdyttävä. Yöpakkanen tuoksuu keväälle.

KÄDET TYÖSSÄ

Sumuinen, kostea kevätaamu. Märkää lunta paksut painavat kentät, suuria kasoja.

Naapuritalon kastuneessa lehmuksessa, mustien viivojen rytmissä ruskea, outo pulistuma; fasaaninaaras kyyhöttää paksulla alaoksalla ruskeana ja pyöreänä. Liljansipulit lumen alla, herkkupalat saavuttamattomissa!

Viimeinen kritiikki päättötyönäyttelyn töistä ohi.

Heittämällä (pitkä pohdinta ja nopea, rento työstö) tehdyt työt hyväksytyt yllättäin!

Ähellyt, painimalla työstetyt, taistelutantereiksi muodostuneet sekä työstöpelon kartetuiksi jättämät työt karsittiin.

...Paitsi voimalla alkanut käsiin tarttuvien piiri: "Hetki puhkeaa kukkaan".

Kaiken työn ja tuskan jälkeen en enää nähnyt sitä itse, en tiennyt oliko se enää "elossa". Mutta se eli, kohtasi katsojan.

Mikä helpotus!

Olin ollut varma aloittaessani, mutta työn edetessä olin yhä epävarmempi suunnasta. Karttelin viikkokaupalla – en kertakaikkiaan osannut, enkä uskaltanut lähteä mihinkään suuntaan!

Kävin seisomassa työni ääressä, toisinaan kääntelin painavaa mäntypöytää uusin silmin näkemisen toivossa – turhaan.

Lopulta pysähtyneisyyden piina saavutti lakipisteensä ja valmiina ylilyönteihin, vaila varmaa näkemystä tai tahtoa aloin rikkoa hiljaisuuden muuria. Pakotin itseni toi-

meliaisuuteen ja tarmokkaasti lämmitin jänisliimaa, sekoitin polimenttisavia ja pigmenttejä.

Poistettaviksi ehdotetut kyntteliköt alkoivatkin loistaa punaisena ja keltaisena.

Tuota pikaa käsiä ympäröivät siniset, punaiset, violetit, vihreät ja keltaiset kiemurat ja kentät, leiskaukset. Kertakaikkinen värihulina!

Uskalsinpas !

Kiistämätön väririeha! Värit remusivat mäntypohjalla, raikuivat silmissä.

Mutta kädet... ! Kädehän hukkuivat, katosivat hulinaan! Ei ! Ei näin!

Lisää liitua, liimaa, sinkkivalkeista hellalle lämpiämään. Iso pensseli, työ vaaka-
tasoon – en halunnut valumajälkiä, vaan dynaamisen, mutta rauhallisen pensselin jäljen. Vakaan, jämäkän mutta sallivan – se antoi kaikenkattavuudestaan huolimatta tilaa ja arvostusta väririehalle. Värit tuikkivat ja kuulsivat alta, kuin muis tot elämän liekehtivistä ja kukkivista hetkistä.

Kynttelikköjen kaarteita pesin kuumaan veteen kastetulla froteepyyhkeellä hitusen enemmän esiin. Tahdoin muistaa.

Hetket Tetrimäen metsien ympäröimällä kukkulalla. Mahtavat, valtaiset tummat kuuset, koivujen huojuvat salot laulusta kaikuvien matalien rakennusten yllä...

Tiukat tädit Mathilda Wrede -puvuissaan, toistuvat rukoushetket yksin ja yhdessä, kitaran kepeä ja tunteikas sointi.

Tetrimäen kristilliseen yhteisöön terveys- ja toipumislomalle tuodun Tsernobylin lapsiryhmän iloiset äänet ja retkelle lähtöjen häly ... uimapuvut ja eväskorit, odottavien autojen moottoreiden maltiton hyrinä. Noki-koiran karhumainen, ryhdikäs sefferin hahmo tuloksettomasti paimentamassa alati poukkoilevaa joukkoa ...

Verstaan uumenissa Eliel Saarisen tuotanto. Auringon lämmittämä laaja kasvima, yhteiskeittiön tarpeisiin. Vanhan ruokasalin tummien hirsien hämäryys.

Katettu pöytä, palavat kynttilät, tutut ja pian tutuiksi tulevat tarttuvat toisiaan käsiin pöydällä: ruokarukous.

Ja sitten... ! Kädet pyörähtävät pöydän reunaan, iloisella huudolla pöytä kattauksi-
neen kohoaa ilmaan, liekit huojuvat kynttilöissä! Hihkaisten notkahtaa pöytä takaisin paikalleen ja hilpeässä tunnelmassa alkaa pöydän, kenties vaatimattomien antimien nauttiminen, mutta tuo tunnelma saa kaiken vaikuttamaan runsaammalta, maukasta kaikki on sinänsä.

Iloinen seurue – vaihteleva kokoonpano. Yhteisössä aterialla voi olla ketä milloinkin.

Puupintaan paksulla grillihiilellä piirretyt kädet erottuvat intensiivisesti valkeasta liitupohjustuksesta. Muistojen värit tuikahtelevat ja pirskahtelevat alta. Kynteliköt lepattvat ja lämmittävät liidun läpi.

Hetki puhkeaa kukkaan uudelleen . Ihmiset tarttuvat toisiaan käsistä, ovat läsnä toisilleen suopeina. Iloiten.

Rakastaen, ristiriitoinen. Riehakas hihkaisu kiirii pöydän vaiheilla – olemisen ja hetken riemu.

LETTUJA

“Saako tämmöinenkin lettuja?” kysyi kuusivuotiaani, kun olin torunut häntä jostain ennen letunpaistoon ryhtymistäni. Kysymys lausuttiin hellan tasolta, silmät lettupannuun nauhiintuneina, haikean epävarmalla äänellä.

Nolostuin. Lapsiparka! Kuinka saatoinkin torua noin kovin että ihmispolo luulee menettäneensä lettuoikeutensakin! Äidit voivat toisinaan olla hyvin ajattelemattomia! Etenkin eräät. Onneksi lautaselle läiskähtävä, rapeareunaisena tirisevä lettu pyyhki kaiken harmistuksen ja mielipahan pannunkäänteessä tipotiehensä. Haikea katse vaihtui taikaiskusta riemusta pyöristyviin silmiin ja leveään hymyyn.

Kaikki synnit anteeksi!

Joskus tosiaan tuntuu siltä, että Jumala paistaa Lettuja. Odottamatta, pyytämättä, anteliaasti. Vaikka kuinka ei olisi ansainnut . Ja tuhmuuksia tekemästä olisi tulossa ja toisia tekemään menossa! Istut vain – ja lettuja tulee ! Kaverillekin. Hauskempi nauttia yhdessä, jakaa ilo.

“Vaan yksinään ei kukaan nauti edes näkinkengästään!” kirjoitti Tove Janssonkin Muumeissaan.

Niin, jakaminen ja yhdessä tekeminen saavat ilon moninkertaistumaan. Tosin edesmennyt ystäväni, jolla oli tapana väännellä sanoja ja asioita, muotoili asian: “Jaettu ilo on vain puoli iloa ja jaettu suru kaksinkertainen suru ” ...

Ilmeisen hervoton mielentila. Levotonta tekstiä. Opiskelupaineiden osin helpotettua ja tiiviin työviikon mentyä olo on helpottunut, mutta hysteerisen levoton. Ajatus ja kroppakin retalehtaa, purkaa jännityksiä, ravistelee väsymystä.

Mutta kaikki päivät on eletävä. Kaikki mielentilat, myös kaikki peevelin mielentilat. Tosin – kuka käskää silloin kirjoittaa, todentaa väsymyksen?

Päättötyö ja opinnäytetyön kirjoitus täyttävät kevään. Ajottain stressi ja väsymys näyttää raastavan myös kanssavalmistuvia. Toisaalta ilon ja pelon sekainen odotus vetää eteenpäin kohti yhteistä juhlahetkeä, päättötyönäyttelyä Kaapelitehtaalla. Grande Finale! ... Ja uusi alku.

KOIRATON LENKKI

Tein sen koiralenkin! Ilman koiraa. Myrskyä lähentelevä kevätuuhi. Lumen sulamisvedet kimaltelivat iloista kyytiä jäätiköitä pitkin, pesten tomut ja liat kivikoista ja asfalttiin sinne tänne syntyneistä sulista väylistä.

Ruusupuisto uinui vielä painuneiden lumimassojen alla, mutta joitain pensaana kasvavia oli jo alettu leikata.

Alikulkutunnelissa höyrysi ja kohisi kun miehet sulattelivat vaarallisen näköisiä valumavesijäätiköitä, auringon paiste häikäisi ulostulijat .

Kai kuolleiden pitäisi saada mennä. Ei saisi haikailla lähteneitä takaisin.

ASHER LEV

Turku; Aninkaistenkadun Vartiovuoren puoleisten kadunvarsirakennusten välistä aukeaa hetkeksi näkymä edemmäs, korttelin läpi. Jonkin puun oksistoja, pari vanhaa, pientä kerrostaloa jugendkattoineen, vanhan malliset ikkunat, kiinnostava perspektiivi. Piirrän mielessäni kävellessäni, tutkin rytmiä, seinälinjojen ja kattorakennelmien suuntia. Pian näkymä peittyi.

Se ehti kuitenkin jostain syystä avata mielessäni Chaim Potokin kirjan “Nimeni on

Asher Lev” . Luin joskus kouluvuosinani tuon hiilenmakuisen, piirtävästä pojasta kertovan kirjan. Sen vahva, hämärä tunnelma, piirtämiskuvaukset, kirskahtelevan, katkeilevan, paperilla murenevan hiilen äänet ja tahrat, piirtämisen tunne – kaikki käy yhtäkkiä läsnä! Vaikka aikaa siitä, kun uppouduin noihin kirjaston kuluneen kirjan sivuihin, on pian 40 vuotta.

Juonta en muista, vain sakean materiaalin, läsnäolon tunnun piirtämisestä, hämäristä käytävistä, porrasaskelmista, seinistä ja ovien kahvoista, käden kosketuksesta niihin. Ilmeisesti olen yliherkkä reagoimaan. Kaikki vaikuttaa voimakkaasti, eikä valikointi juuri toimi; koko maailma lyö lävitse! Olen oppinut karttamaan tiettyjä ylivoimaisia tilanteita ja paikkoja, säästämään itseäni liialliselta reagoitavalta.

Mutta, jos innostun maalaamaan tai piirtämään, saan suljettua ympäristön pois, rauha laskeutuu, keskittyminen tiivistyy.

KAIKELLA ON AIKANSA

Kuistin ovi aukeaa kevätlumiselle takapihalle, lintujen äänet kantautuvat huojahtelevien karpäänauhojen lävitse. Aurinko piirtää sohvaryhmän valoruutuihinsa lattialle.

Toimistohuoneesta kuuluu silppurin surina. Puolisoni hävittää tutkijantyönsä arkistojä. Buenos Aires, Lontoo, Peking, Moskova, Salzburg, Budapest, Rooma, Frankfurt, Marseille ... Hotellikuitteja, kongressiohjelmia, osanottajaluetteloita, kutsuja, kiitos- ja tervehdyskirjeitä potilastietoja ...

Silppuri suikaloi kaiken tasa-arvoisesti parin millimetrin levyisiksi paperikiharoiksi. Säkkikaupalla jo paperinkeräyshallin lattialla, trukkien kasoihin työntelemänä, paalattuna muun paperin sekaan, matkalla uusiokäyttöön.

Katselen ulos. Liput liehuvat pihoissa – tasa-arvon ja Minna Canthin päivä!

Omituinen tunne, tragikoominen.

Muutos ja muuttumattomuus voimassa samanaikaisesti kun lyijykynäni liukuu kahisten ja sihadellen ruutuvihkon pintaa, kirjoittaen opinnäytetyötäni, säästyksensä puolisoni saavutuksia tuhoava silppuri...

Turhuuksien turhuus!

Kaikki on turhuutta ja tuulen tavoittelua auringon alla.

Pesin kuistin eilen ikkunoiden jälkeen. Katuharja ja sangoittain fairyvettä. Aurinko on kuivattanut kuistin. Pöydällä ulkoilmassa, kaupungilta tuomani euron kukkakimppu. Kuinka hauskaa: vaaleanpunainen ruusu ja gerbera, kirkkaanpunainen tulppaani ja pehmeä, tuuhea viheroksa – eurolla, pikkuriikisen kukkakaupan ulkorappusilta Kasken kadulta, kaupantekijäisinä runsas hymy.

Eläkkeelle jääneen tutkijan silppuri laulaa hyristen. Valmistuvan opiskelijan kynä rahisee, vähän väliä pysähtyen empimään tai punnitsemaan. Yhä useammin empimään: Mikä on oleellista!? Mikä kenellekin on oleellista?

Olen kuitenkin sisimmältäni, sielultani duunari! Puutarhuri, puuseppä, leipuri. Lasten hoitaja. Hevosten. Rakastan touhua ja käytännön töitä, fyysistä räsitusta ja näkyvää jälkeä. Lepoa työn jälkeen. Höyryävää ateriaa nälkäisenä.

Rakastan myös katsoa kauneutta, koittaa saada sitä esille. Olen yksinkertainen ihminen. Pidän yksinkertaisista asioista, perusasioista.

LASIKIESIT

Tänään, tasa-arvon päivänä katselin tomuisen vanhantavaraliikkeen ikkunoita Turun kaupunginkirjastoa vastapäätä. Katseeni palasi yhä uudestaan ylähyllyltä seisovaan, pieneen lasihahmoon. Kiesit ja hevonen, runollisen kömpelästi tehdyt. Minulle ne loistivat muun tillpehöörin seasta kuin antiikin veistos! 3 euroa.

Minulla ei ollut.

Paluumatkalla kaupungilta kurkistin ikkunaan, tahdonko edelleen tuon lasiesineen? Aivanko totta? Rouvasihminen, taidekoulu ja kaikki...! Et kai tahdo lasilelua tomuisen ikkunan rihkamahyllältä!?

Tahdon!

Tasa-arvon ja elämäni symboli – tuota tahdon kantaa mukanani ... montakohan muuttoa vielä, ennen lopullista?

Pieni lasiromu? Halpa, pieni, sarjatuotteena valmistettu hevonen ja kaksipyöräiset kärryt. Kaikki samaa lasimassaa, hevosella liian lyhyet töpöjalat, otsassa valusauma. Mutta minulle se on kaunis! Kieseihin laitan ranskanpastilleja tai muita makeita ... ja

toisinaan kukkia: leskenlehtiä, apiloita, lemmikkejä, omenankukkia!

Touhukas pikku-heppa kieseineen, siinä elämälläni symboli. Jatkuvat muutot, köyhyys, fyysinen työ – mutta kärryt, ne on lastattu makealla ja kauneudella !

Yksinkertainen? - Olen!

Mutta aina yhtä päättömästi touhuissani ja uusia ideoita täynnä! Aina valmis ihmettelemään ja ihailemaan, innostumaan – kuin lapsi. Iso lapsi.

Kuin kävelevä toimelias tietämättömyys itse.

Tasa-arvon nimessä: tällainenkin saa olla, jos muuta ei voi!

MAUSOLEUMI VAI SANATORIUM ?

Ikaalinen. Koira loikkaa riehakkaasti valokuvassa pähkinäpuisen pianon päällä. Hymähdän selkäkivusta huolimatta; hoopo koira! Sisälläni läikähtää lämpimästi.

Hoopo minä! Turmelin selkäni Turussa heittelemällä märkää lunta, painavia lapiollisia, komeassa kaaressa kevään tieltä. Tukivyö, kävelykeppi, särkylääkkeet. Kuinka typerää! 100 kilometrin koulumatka toistaiseksi mahdoton. Samoin tietokoneella istuminen tai painavien puupohjien nostelu.

Juuri nyt! Mikä katastrofi !

Guggenheim-museon rakentamista vastustava lehtileike osuu silmiini. Kirjoittaja vastustaa uuden mausoleumin rakentamista taiteelle ja ehdottaa varojen käyttämistä taidekasvatukseen – uusien taiteen hautapaikkojen varaamisen sijaan.

Etenkin he, joilla on ohut kosketuspinta taiteeseen tarvitsevat kirjoittajan mielestä taidekasvatusta ja taiteen tekemisen kokemuksia. Raha olisi tervetulleempi eläville kuin kuolleille.

Kannatettava ajatus sinänsä. Limingan taidekouluhan on ollut samoilla linjoilla jo pitkään: pääsykokeita ei järjestetä, myös vähemmän harjaantuneet ovat kovasti tervetulleita! Kaikki aloittavat kaipaavat opastusta ja harjoitusta !

Vaan ovathan nuo Taiteen Mausoleumitkin oivia taidekasvatuskammioita. Niissä on

mahdollista nähdä useita teoksia, monelta aikakaudelta tai ainakin tekijältä, samanaikaisesti. Teokset ovat mielestäni pikemminkin hyvinhoidettuja hotellivieraita kuin vainajia. Noissa Taiteen Sanatoriumeissa voi tavata monta vaikuttavaa tai hauskaa teosta! Miksei vastenmielistäkin tai valjua, tai ärsyttävää. Kaikki kuitenkin jollekin mieleen. Hyvin kohdeltuina ja vaalittuina, hoidossa.

Onko Suomessa todella tahtoa ja kapasiteettia sijoittaa taiteeseen guggenheimeittäin rahaa!? Todella yllättävä muutos tilanteeseen! Kenties olisi kuitenkin aiheellista käyttää valtaisa, löytnyt varanto jo olemassa olevien museoiden kunnossapitoon ja kohennuksiin, taidehankintoihin?

Luulen, että monet ihmiset saattavat kulkea elämänsä läpi uinuvina taiteilijoina. Jos koti ja kasvuympäristö ei kannusta, tai edes huomioi taiteellisia seikkoja ja ratkaisuja, ei koskaan kiinitä huomiota, saati uhraa aikaa taiteellisten ilmiöiden ja toiminnan pohtimiseen sekä itse toimintaan ja tekemiseen, saattaa tuo koko elämän-alue jäädä lukituksi tai kitukasvuiseksi – vaikka kykyjä ja taipumuksia olisikin. Paljon virkistävää ja elämää rikastuttavaa jää pois.

TÄHDET ATLANTIN YLLÄ

Atlantin kokemukseni innoittama betoniveistos on vapautunut lumivaipastaan pihalla. Tähtiintuijottaja taivuttaa itseään takakenoon alenevien lumimassojen keskellä, marjapensaiden seassa. Aurinko on sulattanut kuopan sen ympärille. Työn nimi "Tähdet Atlantin yllä" ... ja poloinen pihanurmikolla Pohjoissatakunnassa!

Olisi hauska käydä viemässä Tähtiin tuijottaja La Plage des Vergnesiin, Meschersiin! Porata kiinni puolen säären syvyyteen vedenalaisen kiveen Atlantin rantaveiteen, syntysijoilleen! Katso! Tähdet meren yllä!

Koiran muisto ohenee. Ei häviä. Elämä valmistuu maalaukseksi, muistot piirtyvät elämän kudokseen.

Kaikkina elämäni päivinä. Minä maalaan.